

c'est le fruit de la littérature européenne du XIX siècle qui a été beaucoup apprécié par des lecteurs. Comment, pouvons-nous poser une question, ce public gâté du XIX et du XX siècles, contemporain des grandes découvertes scientifiques et en proie au scepticisme qui règne dans la société, peut trouver un certain plaisir dans cette lecture et croire aux inventions pareilles? Peut-être, justement ce positivisme, quand tout est soumis aux lois de la logique et réglé, fait naître l'impression du malaise et le besoin des miracles. La littérature fantastique avec ses passages au surnaturel est, donc, l'évasion de ce monde trop positiviste. Il faut seulement que le miracle, tout en restant miracle, soit acceptable sans être familier [1]. Le monde des pays slaves, cette civilisation étrange, inconnue, dangereuse et attirante à la fois, où tout : le passé tragique, les mœurs, les superstitions, même la nature, a conservé un aspect merveilleux, est devenu pour Mérimée un cadre parfait où le plus fantastique semble moins invraisemblable, plus admissible. Il faut, donc, constater que la « couleur locale » a un effet double : elle a permis à Mérimée de créer une ambiance fantastique nécessaire, mais à la fois de justifier la présence du surnaturel et toutes les étrangetés de ses œuvres slaves comme « La Guzla ».

Il est aussi important de noter que sous le contenu amusant de ces œuvres avec les énigmes et les métamorphoses se cachaient des études ethnologiques assez exactes, car Mérimée s'appuyait toujours aux sources fondamentales. Grâce à ces informations, faciles à percevoir, car elles étaient accompagnées d'une intrigue fantastique de l'œuvre, le lecteur européen a pu connaître un peu le monde de l'Europe orientale et pénétrer dans sa culture et ses traditions folkloriques. De telle façon, on peut affirmer que le fantastique a introduit la culture slave dans la littérature française.

Источники и литература:

1. Chabot Jacques L'autre moi: fantasmes et fantastique dans les nouvelles de Mérimée. – Aix-en-Provence : EDISUD, 1988. – 502 p.
2. Faguet E. Prosper Mérimée / E. Faguet // Dix-neuvième siècle. – Paris : Librairie Hachette, 1967. – 573 p.
3. Le Petit Larousse. – Paris : Larousse – Bordas, 1998. – 1785 p.
4. Mérimée, Пушкин / сост. З. И. Киризе. – М. : Радуга, 1987. – 432 с.
5. Todorov Tzvetan Introduction à la littérature fantastique. – Paris : Edition du Seuil, 1970. – 457 p.
6. Томашевский Б. В. Пушкин и Франция / Б. В. Томашевский. – Л. : Советский писатель, 1960. – 498 с.

Лозова Н.Г.

УДК 811.161.2 + 81'373:001.4

ПАРАДИГМА НАУКОВИХ ПОШУКІВ СУЧАСНОЇ СЕМАСІОЛОГІЇ

Семасіологія як окрема галузь мовознавства має тривалий період становлення. Відтак виникає необхідність періодично аналізувати й систематизувати накопичений теоретичний матеріал, розпрацьований у працях відомих мовознавців.

Тому ставимо собі за мету з'ясувати, хто з російських та українських мовознавців і в якому аспекті працював і працює в цій галузі лінгвістичних досліджень. Відтак основним завданням нашої розвідки є визначення поняття “семасіологія”, аналіз предмета та проблематики дослідження відповідної галузі лінгвістичного знання, а також історії її розвитку в російському та українському мовознавстві.

Основні етапи формування цієї галузі лінгвістичного знання аналізує в одній із своїх монографічних праць О. О. Селіванова [Селіванова, 2008, с. 70]. Дослідниця зазначає, що спочатку на позначення розділу мовознавства, який вивчає план змісту мови, значення та смисл її одиниць у мові й мовленні вживали назву *лінгвістична семантика*, проте у 1825 р. німецький лінгвіст Х. К. Райзиг запропонував назвати науку про значення *семасіологією*. У 1839 р. термін *семасіологія* було введено до наукового вжитку мовознавчих студій. Як самостійна лінгвістична дисципліна, на думку О. О. Селіванової, семасіологія сформувалася наприкінці XIX ст. і перебувала під впливом компаративізму й порівняльно-історичного методу. Дослідниця звертає також увагу на те, що російський лінгвіст М. М. Покровський уперше зробив спробу сформулювати основні закони семасіологічних перетворень, які поширюються на різні групи слів і керуються внутрішніми психологічними чинниками й зовнішніми чинниками змін у соціально-історичному житті суспільства. У 1903 р. А. Цаунер остаточно розмежував лінгвістичну семантику на два напрями, назвавши галузь, спрямовану на дослідження зовнішньої форми й закріплення за нею значень, *ономасіологією* і протиставивши їй *семасіологію* [Там же].

Проблему становлення семасіології як самостійної лінгвістичної дисципліни розглянув у своїй монографії й В. В. Левицький. Учений також наголошує на тому, що виникнення семасіології пов'язують із іменем Х. К. Райзига, який вважав головним завданням семасіології дослідження принципів розвитку значення слова. У 1880 р. вийшла книга Г. Пауля “Принципи історії мови”. Головною заслугою цього дослідника в семасіології В. В. Левицький вважає створення добре відомої класифікації різновидів семантичних змін (звуження, розширення, перенесення та зміщення значення), хоча така класифікація, на думку вченого, не є досконалою, оскільки базується на різних принципах. Важливими для розвитку семасіології в подальшому, зазначає дослідник, стали праці К. О. Ермана, який у структурі значення виділив поняття, побічний смисл і чуттєве (емоційне) значення, та Г. Шпербера, який сформулював основні завдання семасіології, а саме: збагачення науки новими фактами; встановлення лексичних значень та вивчення їх змін; з'ясування причин семантичних змін; виявлення експансії та атракції; виявлення та опис конкурентної боротьби між словами; врахування зовнішньолінгвістичних факторів, що діють на зміну значення. Заслугове на увагу, вважає В. В. Левицький, і праця Г. Стерна “Значення і зміна значення”, в

якій дослідник, спираючись на трикутник Огдена / Річардса, детально розглядає поняттєвий зміст значення та відношення між словом, значенням і предметом. У своєму аналітичному дослідженні В. В. Левицький наголошує також, що 1931 р. вважають роком виникнення структурної семантики, оскільки саме в цей час було опубліковано книгу Й. Тріра, присвячену проблемам лексичної семантики, яка стала першою спробою створення структурної семантики [Левицький, 2006, с. 10–18].

Проблемі історичного розвитку та визначення поняття “семасіологія” присвятив одну із своїх розвідок О. О. Тараненко, який зазначав, що *семасіологія* – це те саме, що й семантика. Термін *семасіологія*, за спостереженнями цього дослідника, вживається з середини ХІХ ст. спочатку в німецькій, а потім і в російській лінгвістичних традиціях. З 60-х рр. ХХ ст. зазначений термін витісняється терміном “семантика”, що вживався спочатку у французькій та англійській лінгвістичних традиціях. Існує також вужче розуміння семасіології як теорії значення – один із двох взаємодоповнювальних аспектів семантики, спрямований на вивчення семантичної сторони мови від знака до значення (що означає мовна одиниця, як змінюється її значення), на відміну від ономасіології – теорії позначення, номінації, яка вивчає семантику значення до знака (як виражається в мові певне значення, як змінюються форми його позначення) [Тараненко, УМЕ, с. 600].

Насамперед зупинимося на визначенні терміна *семасіологія* в лінгвістичних словниках.

В енциклопедії “Російська мова” (1979) зафіксовано таке визначення: *семантика / семасіологія* – це розділ мовознавства, який вивчає змістовий бік різних мовних одиниць. Значення кожної мовної одиниці визначається, по-перше її зіставленістю з іншими одиницями того самого рівня; по-друге, значення кожної мовної одиниці визначається її здатністю поєднуватися з іншими одиницями того ж рівня [РЯЕ, с. 279].

В “Енциклопедії українознавства” (1989) *семасіологія* (грец. *sēmasía* – значення, зміст і грец. *lógos* – слово) кваліфікується як давніша назва *семантики*, науки про значення слів та словосполучень, що використовуються для називання, номінації окремих предметів і явищ дійсності, зокрема в діахронному й психолінгвістичному розумінні, включаючи вчення про розвиток значень граматичних категорій та про засвоєння дитиною й мовцем нових понять, слів і значень і про виникнення нових значень [ЕУ, т. 7, с. 2746–47].

У “Короткому тлумачному словнику лінгвістичних термінів” за редакцією С. Я. Єрмоленко (2001) *семасіологію* визначено як 1) науку про значення слів і виразів та зміну цих значень; 2) значення мовних одиниць – слів, словосполучень, фразеологічних зворотів, речень [КТСЛТ, с. 151].

За “Малою філологічною енциклопедією” (2007) *семасіологія* – це розділ мовознавства, що вивчає значення слів і висловів, які використовують для номінації окремих предметів і явищ дійсності та зміну цих значень [МФЕ, с. 369].

В “Енциклопедичному словнику-довіднику лінгвістичних термінів і понять. Російська мова” (2008) термін *семасіологія* зафіксовано в таких значеннях: 1) розділ мовознавства (лексикології), що вивчає семантику, значення мовних знаків різних рівнів (від морфеми до словосполучення й речення); спеціальний розділ лексикології, який вивчає значення слова та причини їх зміни, тобто смислово сторону лексичних одиниць, а тому до компетенції семасіології входить дослідження таких проблем, як природа лексичного значення, типи лексичних значень, закономірності смислового розвитку слів, класифікація типів зміни значення, синонімія, антонімія, полісемія. Основним завданням семасіології є дослідження того, як у мовних одиницях (словах) відбивається позамовна дійсність; 2) розділ (аспект) лексикології, який вивчає лексичне значення слів у напрямі: знак → значення [ЭСЛТ, с. 452].

У “Великому лінгвістичному словнику” В. Д. Старичонка (2008) зазначено, що *семасіологія* – це лінгвістична дисципліна, об’єктом дослідження якої є план змісту мовних одиниць. Це один із загальних підходів до вивчення мовних знаків, який передбачає шлях від форми (плану вираження) до змісту (плану значення). Термін *семасіологія* також вживається як синонім до терміна *семантика* [БЛС, с. 539].

Семасіологія досить розвинена галузь мовознавства, в царині якої активно працюють і російські й українські мовознавці.

У російському мовознавстві теоретичні засади семасіології знайшли відбиття в працях М. М. Покровського, В. В. Виноградова, С. И. Ожегова, Н. М. Шанського, Л. В. Щерби, Л. О. Новікова, М. І. Фоміної, І. Куликової, Д. Салміної, М. Ф. Алефіренка та ін.

У свій час М. М. Покровський розглянув асоціації слів подібних та протилежних за значенням, а також вплив одних слів на інші. Дослідник зазначив, що слова та їх значення існують не окремо одне від одного, а з’єднуються у людській свідомості в різні групи на основі подібності чи протилежності основного значення [Покровський, 1895, с. 21].

Д. М. Шмелєв у своїй праці “Очерки по семасиологии русского языка” (2008) звертає увагу на основні проблеми семасіології, серед яких з’ясування причин зміни значення слів та вивчення значень слів у зв’язку з проблемою семантичного поля. Дослідник наголошує на потребі вивчення системних відношень у лексичній та семантиці. Вчений також розглядає проблему семантичної тотожності та семантичних змін слова, семантичну структуру слова та парадигматичні й синтагматичні відношення в семантиці [Шмелєв, 2008, с. 12–128].

Н. М. Шанський, розглядаючи слово як основну одиницю мови, за допомогою якої виражаються поняття, емоції та воля, виділив три типи лексичного значення: пряме, або номінативне, фразеологічне та синтаксично зумовлене. Не лишилися поза увагою вченого й омонімія, синонімія, антонімія тощо [Шанський, 1972, с. 9–64].

У працях С. І. Ожегова акцентується увага на тому, що лексичне значення слова є основним засобом відображення дійсності, але від того, яке це значення – номінативне, номінативно-похідне, фразеологічно зв'язане, синтаксично обмежене чи конструктивно зумовлене – залежить спосіб відображення дійсності. Крім цього, дослідник розглядає вплив позамовної дійсності на лексичну систему, характер впливу соціальних факторів на значення слів, механізми розвитку значення тощо [Ожегов, 1974, с. 46–53].

В. В. Виноградов наголошує на тому, що слово є не лише назвою предмета, але й вираженням значення, а іноді й цілої системи значень. В одному значенні узагальнюється та об'єднується суспільне розуміння різних предметів та явищ дійсності. Слово виражає розуміння “шматочка дійсності” та його відношення до інших елементів цієї дійсності, як вони розуміються суспільством [Виноградов, 1977, с. 163]. Розглянув дослідник і процеси формування нового поняття чи нового розуміння предмета: смислова сутність слова не вичерпується властивим йому значенням. Слово містить у своєму складі вказівку на суміжні ряди слів і значень. На нашу думку, цінним є спостереження мовознавця над тим, що для розуміння тенденції смислового розвитку слів, варто досліджувати й способи їх індивідуально-творчого застосування, хоча індивідуальні переосмислення значень слів, які не отримали суспільного схвалення, зазвичай не можуть змінити властиве слову лексичне значення. Лексичне значення, на думку вченого, це його предметно-речовинний зміст, оформлений за законами граматики певної мови, який є елементом загальної семантичної системи словника цієї мови. В. В. Виноградов виділив п'ять типів лексичних значень: пряме, або номінативне, номінативно-похідне, експресивно-синонімічне, фразеологічно зв'язане та синтаксично зумовлене [Там же, с. 163–185].

Дослідженню значення знаків, що є об'єктом семантики як наукової дисципліни, присвятив свої праці й Л. О. Новіков. Сучасна наука, зазначає дослідник, розглядає значення як найважливіший складник мови. Вираження та сприйняття змісту є головною і кінцевою метою кожної мови, що забезпечує її найважливішу функцію – комунікативну. Розглядає вчений і поняття “лінгвістична семантика” об'єктом вивчення якої, вважає Л. О. Новіков, є значення морфем, слів, словосполучень, фразеологічних одиниць та речень. Такі одиниці можуть бути об'єктом семантичного аналізу і граматики, і лексики. Проте, як слушно зауважує мовознавець, граматичне та лексичне значення є різнорівневими абстракціями певних ознак мовних об'єктів [Новіков, рік, с. 5–8]. У коло наукових інтересів дослідника потрапила й *логічна семантика*, яка вивчає значення виражальних засобів штучних, формалізованих мов, досліджує правила перекладу абстрактних символів на мову змістовного значення [Там же, с. 15]. Пояснює науковець і поняття “мова-об'єкт”, або мова першого рівня (знаки, за допомогою яких позначаються об'єкти нульового рівня – предмети об'єктивної дійсності, їх властивості й відношення, які самі по собі не є мовними знаками) та “метамова”, або мова другого рівня (знаки, необхідні для позначення знаків мови-об'єкта, тобто така мова, якою говорять про власне мову – мову-об'єкт), констатуючи той факт, що вони пов'язані з так званими “семантичними рівнями”. [Там же, с. 21]. Знак і значення, на думку Л. О. Новікова, є центральними поняттями семіотики й лексичної семантики. У мові знак – це звукова (графічна) оболонка слова, обов'язковою ознакою якої є матеріальне вираження. Знак нерозривно пов'язаний зі своїм значенням. Головними завданнями лексичної семантики вчений вважає розгляд таких питань: природа лексико-семантичної системи й мовного значення, структура лексичного значення слова, основні одиниці лексичної семантики, типи мовного значення та їх аналіз, категорії лексичної семантики, семантика тексту тощо [Там же, с. 58–59]. Не залишилося поза увагою вченого й розмежування семасіології та ономасіології як двох аспектів семантики. Традиційну науку про значення, говорить дослідник, головним чином цікавить питання про те, що означають ті чи інші окремі слова та як змінюються їхні значення [Там же, с. 80].

Ще одна відома дослідниця – М. І. Фомина дає семасіологічну характеристику лексичної системи російської мови. Розглядаючи слово як лексичну одиницю, дослідниця говорить, що це складна, багатовимірна, різнопланова одиниця мови, характерною ознакою якої є дихотомія, двостороння сутність: з одного боку – матеріальне звукове оформлення, а з іншого – загальноприйнятий, закріплений за словом зміст [Фомина, 1983, с. 9–10].

Серед сучасних семасіологічних досліджень чільне місце посідає праця російської дослідниці І. М. Кобозевої “Лингвистическая семантика” (2009). У цьому дослідженні авторка звертає увагу на проблему визначення предмета семантики та пропонує вживати замість неоднозначного терміна *значення* нейтральний – *зміст* чи *інформація*. На цій підставі І. М. Кобозева семантикою пропонує вважати розділ мовознавства, який вивчає зміст мовних одиниць та мовленнєвих утворень, що складаються з цих одиниць. Розглядає дослідниця й такі питання як: значення та смисл як дві іпостасі змісту, зв'язок між означуваним та означеним, значення “значення”, типологія значень, компоненти лексико-семантичної інформації (сигніфікативний та денотативний), значимість слів, семантичне поле, синонімія, антонімія, гіпонімія, моносемія, полісемія, омонімія, компонентний аналіз лексичного значення, лексична синтагматика та засоби її описання, значення експерименту у лексичній семантиці та семантика речення й висловлювання [Кобозева, 2009, с. 8–198].

Актуальними питаннями сучасної семасіології займаються й російські дослідники З. Д. Попова та І. А. Стернін. В одній із своїх праць вони розробляють критерії визначення слова (семантичні критерії), за якими кожне слово повинно мати відповідний об'єкт (референт) у навколишній дійсності, а також різні типи значень слова. Учені зазначають, що слово існує в єдності звучання й значення. Практична лінгвістика цікавиться змістовим наповненням значення слова, тобто тим мисленнєвим змістом, який можна передати за допомогою такого звучання. За словами З. Д. Попової та І. А. Стерніна, у значенні слова є предметно-логічна (денотативна) та додаткова (конотативна) частина, яка відображає суб'єктивні моменти людського сприйняття того чи того поняття і його найменування [Попова, Стернін, 2010, с. 31]. У праці аналізується й

термін *семема* на позначення окремого значення багатозначного слова. Термін *лексема* використовується на позначення звучання слова. Лексема може мати багато семем, але всі вони групуються за чотирма типами: два денотативних і два конотативних. Сукупність семантично пов'язаних семем однієї лексеми називають *семантемою* [Там же, с. 37].

Проблеми семасіології як лексичної семантики в Україні вивчали й вивчають Ж. П. Соколовська, О. О. Тараненко, В. М. Манакін, В. В. Левицький, О. О. Селіванова та ін. Не можна не згадати й академічне видання “Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія” за загальною редакцією І. К. Білодіда (1973), в якому зазначено, що лексикологія не є ізольованою лінгвістичною наукою, вона пов'язана з багатьма іншими розділами мовознавства, які вивчають слово в різних аспектах, і насамперед із семасіологією – наукою, що вивчає значення, внутрішній зміст мовних одиниць. Семасіологія в тій частині, що вивчає значення лексичних елементів мови – морфем і слів, тобто лексична семасіологія, становить лише частину загальної лексикології [Білодід, 1973, с. 6]. Дослідник також розглядає проблему співвідношення значення слова і поняття й наголошує на безпосередньому взаємозв'язку між ними. Поняття, відбите в словесному значенні, формується здебільшого на обмеженій кількості диференційних ознак, що потрібні для розрізнення значення одного слова від інших. У праці також зазначено, що нерозривність поняття і значення не дає підстав для їхнього отождолення, оскільки значення слова, на відміну від поняття є мовною категорією. Сукупність усіх значень слова є його семантичною структурою [Там же, с. 10–14]. Розглянуто у виданні й основні типи лексичного значення, властивого лише повнозначним частинам мови. Так в українській мові розрізняють три головні типи лексичних значень: пряме номінативне, фразеологічно зумовлене і синтаксично зумовлене. Можна говорити також про пряме та переносне, первинне й вторинне значення слів. Не залишилися поза увагою й багатозначність, переносне значення та переносне вживання слів, розвиток лексичного значення, синонімія, антонімія, омонімія, паронімія тощо [Там же, с. 27–32].

Велике значення для розуміння основних засад семасіології як розділу мовознавства, що вивчає лексичну семантику, мають праці Ж. П. Соколовської, в яких дослідниця розглядає різні погляди на лексичне значення слова, а саме: як особливу мовну форму відображення дійсності; як відношення між звуковим комплексом і поняттям; як співвідношення звукового комплексу з явищами дійсності; як таке, що прирівнюється до поняття чи розглядається як певна видозміна поняття відповідно до мовного знака; як реакцію суб'єкта на знак; як дистрибуцію; як складне відношення, що об'єднує всі ті відношення, через які проявляється існування мовних знаків, у тому числі й словесних. У зв'язку з цим, наголошує дослідниця, виділяють різні типи значень: структурне (відношення знака до інших знаків), сигніфікативне чи семантичне (відношення знаків до сигніфікативів, тобто до висловлюваних думок), денотативне (відношення знаків до денотативів, тобто до позначуваних речей), прагматичне (відношення знаків до позамовної дійсності). Не залишилися поза увагою дослідниці й поняття семантичної структури слова, лексеми, семеми, значення і смислу, смислової структури слова, семи тощо [Соколовська, 1979, с. 3–8].

У царині семасіології сьогодні в Україні активно працює В. В. Левицький. Дослідник підходить до вивчення семасіології традиційно, здебільшого розглядаючи такі питання: природа лексичного значення, структура лексичного значення, денотативне й сигніфікативне значення, полісемія і моносемія, типи полісемії, лексична сполучуваність, поняття синонімів, поняття мотивації та ін. На думку вченого, саме російський мовознавець М. В. Нікітін запропонував нове визначення семасіології як науки, що вивчає значення мовних одиниць різних рівнів і забезпечує цілісний, узагальнений і системний розгляд проблематики мовного значення. Таке розширення об'єкта семасіології, зазначає О. О. Селіванова (й на що особливо звертає увагу В. В. Левицький), переводить її на новий рівень дослідження і перетворює семантику на мовну універсалію. Намагання подолати лексоцентризм традиційної семасіології сприяють пошукам її об'єкта саме на такому наскрізному рівні. Отже, об'єктом семасіології є найрізноманітніші знакові одиниці мови, план змісту (значення) яких, власне, і є предметом цієї галузі. Відтак можна зробити висновок, що семасіологія постає в центрі інших мовознавчих дисциплін, оскільки всі вони мають справу зі значенням власних об'єктів. З таким підходом до визначення об'єкта семасіології не погоджується В. В. Левицький. Учений говорить, що немає жодних підстав відмовлятися від традиційного, сформованого ще С. Ульманом, розуміння лексичної семантики як самостійної лінгвістичної дисципліни, предметом якої є значення слова в синхронії та діячності [Левицький, 2006].

В. Н. Манакін розглядає лексичне значення і смисл як два дуже близькі, але не тотожні семантичні поняття. Дослідник говорить, що розмежування цих понять логічно припускає й виділення двох рівнів аналізу семантики слова: рівня структури лексичного значення – це рівень стійких, нормативно закріплених словниками значень та їх складників, і рівня смислової структури слова, який містить в собі структуру лексичного значення та її елементи і є утворенням вищого рівня. Розглянувши проблему конотативних властивостей слова, мовознавець зазначив, що завдяки тому, що конотації слів відображають найяскравіші національно-мовні особливості лексики, цей аспект може розглядатись як самостійний параметр міжмовного семантичного зіставлення. Вчений також звернув увагу й внутрішню форму слова, семантичну маркованість слів, міжмовні омоніми тощо [В. Н. Манакін, 2004].

За словами О. О. Селіванової, виокремлення семасіології та ономасіології має чимало проблем: по-перше, спостерігається постійне прагнення повернутися до єдності двох відокремлених аспектів – семасіологічного й ономасіологічного – у межах лінгвістичної семантики; по-друге, труднощі викликає встановлення самого предмета семасіологічних досліджень, який традиційно був обмежений словом як знаковою одиницею, що відкриває перший рівень лексико-граматичної єдності в мовній системі, проте

згодом предметом семасіології стали одиниці всіх мовних рівнів. На думку О. О. Селіванової, нічого революційного в розширенні об'єкта семасіології немає, оскільки мова йде про мовні знаки, обсяг яких може бути різним: від слова до тексту як макрознак. Безперечно, кожен із цих знаків має свою специфіку і у плані форми, і у плані змісту, однак їхня знаковість є тією інтегральною ознакою, яка дає всі підстави вивести семантичний план з ієрархії мовних рівнів і розглядати його як наскрізний у мовній системі. Крім того невизначеність критеріїв слова призводить до відповідних ускладнень із визначенням предмета саме лексичної семантики [Селіванова, 2010, с. 640].

Отже, проаналізувавши наукову літературу за темою дослідження, ми дійшли висновку, що семасіологія як галузь мовознавства розроблялася й продовжує активно вивчатися і українськими, і зарубіжними вченими, наукові погляди яких на визначення предмета семасіологічних досліджень розділилися: одні вважають, що предметом семасіології є лише значення слова, натомість інші пропонують його розширити й включити сюди одиниці усіх мовних рівнів. Огляд відомих праць із семасіології показав, що всі вони певною мірою спрямовані на вивчення мовного об'єкта, тобто перебувають у лоні мовоцентризму як традиційного підходу до вивчення мови, її одиниць та аспектів в контексті панівної системно-структурної парадигми.

У подальших наших пошуках зосередимо увагу на когнітивній семасіології як новому перспективному напрямі досліджень.

Джерела та література:

1. Виноградов В. В. Избранные труды : Лексикология и лексикография / В. В. Виноградов. – М. : Наука, 1977.
2. Кобозева И. М. Лингвистическая семантика : учеб. / И. М. Кобозева. – 4-е изд. – М. : Книжный дом “Либроком”, 2009. – 352 с.
3. Левицкий В. В. Семасиология / В. В. Левицкий. – Винница : Нова книга, 2006. – 512 с.
4. Манакин В. Н. Сопоставительная лексикология / В. Н. Манакин. – К. : Знання, 2004. – 326 с.
5. Новиков Л. А. Семантика русского языка : учеб. пособие / Л. А. Новиков. – М. : Высш. школа, 1982. – 272 с.
6. Ожегов С. И. Лексикология. Лексикография. Культура речи : учеб. пособие для вузов / С. И. Ожегов. – М., 1974.
7. Покровский М. М. Семасиологические исследования в области древних языков / М. М. Покровский. – М., 1895.
8. Попова З. Д. Лексическая система языка : Внутренняя организация, категориальный аппарат и приемы описания : учеб. пособие / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2010. – 176 с.
9. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : підруч. / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2008. – 712 с.
10. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2010. – 844 с.
11. Соколовская Ж. П. Система в лексической семантике / Ж. П. Соколовская. – К. : Вища школа, 1979. – 192 с.
12. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / за заг. ред. І. К. Білодіда. – К. : Наукова думка, 1973. – 440 с.
13. Фомина М. И. Современный русский язык. Лексикология : учеб. для ин-тов и ф-тов иностр. яз. / М. И. Фомина. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Высш. школа, 1983. – 335 с.
14. Шанский Н. М. Лексикология современного русского языка / Н. М. Шанский. – М. : Просвещение, 1972.
15. Шмелев Д. Н. Очерки по семасиологии русского языка / Д. Н. Шмелев. – 3-е изд. – М. : Изд-во ЛКИ, 2008. – 248 с.

Список умовних скорочень використаних джерел:

ЕУ – Енциклопедія українознавства : у 10-х т. / гол. ред. В. Кубійович. – Париж; Нью-Йорк : Молоде Життя, 1954–1989.

ЭССЛТ – Энциклопедический словарь-справочник лингвистических терминов и понятий. Русский язык : в 2-х т. / А. Н. Тихонов, Р. И. Хашимов, Г. С. Журавлёва и др.; под общ. ред. А. Н. Тихонова, Р. И. Хашимова. – М. : Флинта; Наука, 2008. – Т. 1. – 840 с.

КТСЛТ – Українська мова : короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. – К. : Либідь, 2001. – 224 с.

МФЕ – Мала філологічна енциклопедія / уклад.: О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. – К. : Довіра, 2007. – 478 с.

РЯЭ – Русский язык : энциклопедия / гл. ред. Ф. П. Филин. – М. : Советская энциклопедия, 1979. – 432 с.

БЛС – Старичонок В. Д. Большой лингвистический словарь / В. Д. Старичонок. – Ростов н/Д. : Феникс, 2008. – 811 с.

УМЕ – Українська мова : енциклопедія. – К. : “Українська енциклопедія” ім. М. П. Бажана, 2007. – 856 с.